

П А С Х А Л Н О С Л О В О

*„Чрез смърт погубена, окаяната смърт лежи бездиханна;
като не понесе божественото привнасяне на живот,
тя, силната е мъртва и на всички се дарява възкресение”*
(Цветен Триод, седма неделя след Пасха, канон на
утренята, трета песен, втори тропар)

Възлюбени във възкръсналия наш Спасител братя и сестри,
чеда на Светата Православна Църква!

Чрез смърт е погубена смъртта, чрез смъртта на Безсмъртния, чрез живоначалната сила на Умрелия и Възкръсналия! Тези слова не са красив символ, не са облечено в религиозно-поетична образност „вярване” на християните. В тях тупти несекващият пулс на истината за човешкото съществуване. Тази истина не е почерпена от един или друг източник на човешки опит – на горделивия човешки опит, притиснат между пределите на раждането и смъртта. Неин извор е сам въплътеният Бог Син, Второто Лице на Триединия Бог, Богочовекът Христос, Умрелият и Възкръсналият, Който със смъртта Си умъртви смъртта и ни разкри смисъла и на живота, и на смъртта.

Смисъл на смъртта? Какъв смисъл може да има смъртта, която слага край на всякакъв смисъл? Смисълът на смъртта е в нейната собствена смърт – „чрез смърт погубена, окаяната смърт лежи бездиханна”. Но и нещо много повече – Христос Бог застави смъртта да стане утроба на живота. Смъртта прие Неговото бездиханно тяло, но се натъкна на Бога и сама бе умъртвена – „като не понесе божественото привнасяне на живот, тя, силната е мъртва”.

Ала що е смърт? Според човешките мерки и понятия – краят на телесния живот, умирането на тялото. Но човекът не е само тяло. Не е и само

безплътен дух, защото лишената от плътта душа не е цялостният човек. Бог е създал човека от душа и тяло, премъдро съчетани в едно същество, надарено с безсмъртие. След падението на прародителите грехът разбива това единство между душа и тяло и в този смисъл разрушава самото битие на човека. Тъкмо тази причинена от греха разруха се нарича смърт – човекът умира, с други думи, той престава да бъде неразривен съюз между душа и тяло, т.е. престава да бъде човек, престава да бъде той самият – такъв, какъвто е бил създаден от Бога в шестия творчески ден. Така че смъртта не е просто край на телесния живот и връщане на тялото в земята. Смъртта е противоестествено разпадане на човешката природа, вследствие на което тялото на човека изтлява, а душата му потъва в тъмата на ада. Така смъртта разделя това, което Бог е съчетал. Ето защо смъртта е наистина страшна.

Но въплътеният Бог Слово победи, умъртви смъртта и тя е мъртва за всички оживели в Христос, за всички живеещи в Христос. Човешкият род не е вече роб на смъртта. Да, вярно е, че умъртвената смърт има и до свършека на вековете ще има свои доброволни роби, своя рат от телом живи мъртъвци, които непоклатимо вярват, че смъртта е жива, че е по-силна от всичко живо и че след умирането на човешкото тяло от човека не остава нищо.

Но ето, че „на всички се дарява възкресение” – на всички, които разтворят сърцата си за словото на Живия Бог, на всички, които живеят с Христос и в Христос, като се стремят, борят се да станат участници в победата над смъртта, в умъртвяването на смъртта. На всички тях се дарява възкресение за живот (ср. Йоан 5:29). Впрочем и драговолните роби на смъртта ще възкръснат, ала за осъждане (пак там).

За тия, които са Христови, за тия които живеят с Христос и умират в Христос смъртта е не край, а начало на нов живот. Древните християни са

празнували смъртта на мъчениците като раждане за нов живот във вечността. След смъртта и възкресението на Богочовека гробът не е мрачен, защото Господ го осия с несътворена светлина; гробът не е последното място на земното ни изгнание, а само врата по пътя към небесното ни отечество. Различието между смъртта до Христовото Възкресение и смъртта подир него е подобно на различието между неугасим пожар и пламък на свещ – по думите на светител Николай Сръбски. От проклятие за човешкия род смъртта става за чедата на Богочовека врата към възкресението и живота. Чедата на Христос са чеда на живота, защото Христос и животът едно са. Чедата на Христос са чеда на възкресението, защото Христос и възкресението едно са. „На всички се дарява възкресение” – кой може да изкаже величието на този дар? Според св. Атанасий Велики това не е в състояние да стори дори ангелски език, защото „даровете на благодатта превъзхождат мярата на сътвореното – смъртта е прогонена от хората, адът е лишен от многолетна власт и човешкият род, осъден от закона на греха, се учи да царува според дара на благодатта”. Могъщи слова, потопени в истина, в дух и живот; слова, които живително хранят и укрепват вярата ни, че Възкръсналият и Възкресителят, вечно Живият и Животворящият Христос Бог е със Своите живи люде и в Своите живи люде и до гроба, и подир гроба, и сега, и всякога, и в безкрайността на бъдещия век! Амин.

Христос воскрес! Воистинну воскрес!

†Триадицкий епископ Фотий

Пасха Господня, 2014 г.